

Anteckningar Näringslivsdialog 2022-03-21

Huvudfokus: Kriget i Ukraina – Vilka är konsekvenserna för näringslivet i Jämtlands län?

Hur kan regionen hjälpa till?

Presenterade ppt:s med bland annat tydliggörande grafisk presentation av statistik bifogas anteckningarna.

▪ Regional statistik

Emma Persson presenterade statistik på Sveriges import och export kopplat till Ukraina och Ryssland.

Huvudfråga till näringslivet: Vilken typ av statistik behöver ni? Några speciella analyser?

Summerat så visar statistiken att vårt läns import och export till Ryssland och Ukraina är mycket liten procentuellt sett. Varorna är dock viktiga för länet med bl.a. maskindelar.

Efterfrågades direkt i samband med mötet:

Vilka volymer av (sågade) trävaror exporterar Ryssland till Europa?

Vilka företag har legotillverkare/underleverantörer i dessa länder?

Går det att samköra statistik och register på sån detaljerad nivå som möjligt? Handelskammaren har t.ex. en förteckning över företag med import/export från/till Ryssland?

Finns statistik som kan visa hur turismen kan påverkas av förändringen på rysslandsmarknaden?

Diskussion:

Inga företag, utöver jordbruket, efterfrågar hjälp just nu, men det kan vara bra att se över vilken utveckling som kan förväntas komma. Vi behöver data för att förutspå effekter på både kort och lång sikt och vara proaktiva.

Det lyftes som exempel att företagen ser effekter såsom att ukrainsk arbetskraft som behövs i skogsarbete och slakt inte kommer till Sverige, vilket påverkar stora kontrakt nu när avverkningar ska dra igång.

Om ryska trävaror inte kan exporteras till Europa, så kan det öka efterfrågan och driva virkespriser på sågade trävaror i vårt skogslän. På sikt kan situationen öppna upp för att hitta nya leverantörer och kunder. Stora frågan att ställa sig och vara förberedd på är att hantera en utveckling till en riktig krissituation "If shit hits the fan" alltså...

Den som är intresserad av statistik tar direktkontakt med Emma för att specificera behoven och ha en närmare dialog bl.a. kring hur statistik för företag/branscher kan sökas och samköras t.ex. på SNI-kodsnivå och hur det kan underlätta att statistiksök om det är känt i vilka kommuner berörda företag driver sina verksamheter.

▪ Laget runt

Organisationer

JHT, Teres Gärdin

Hemestertrenden kommer att fortsätta, nu på grund av kriget i Ukraina. Det finns en rädsla att resa hos gästerna. Det syns redan en trend av inställda resor/flyg med bl.a. TUI. Resmönstret från pandemin kommer bedöms hålla i sig en bra bit in på sommaren. Teres betonade att antalet gästnätter ökade under pandemin

Arbetsförmedlingen, Ola Kereby

Presenterar situationen för nya arbetssökande som flyr från Ukraina och söker asyl i Sverige. Den aktuella situationen är INTE samma process som den normala asylprocessen och det har en betydelse i sammanhanget. Asylsökande får uppehålls- och arbetstillstånd mycket snabbt, förutsatt att de kan legitimeras som ukrainska medborgare. Detta innebär att de snabbt finns tillgängliga på arbetsmarknaden men utan något särskilt arbetsmarknadsstöd – dvs de är inte en del i etableringsprogrammet utan är närmast att betrakta som en "EU-medborgare som fritt kan söka arbete i Sverige.

Sveriges Åkeriföretag, Göran Danielsson

Drivmedelsproblematiken är huvudfrågan med en prisökning som började redan innan kriget i Ukraina. Konsekvenserna blir olika beroende på bransch och ur prissättning sker. Anläggningssidan med rak prissättning utan möjlighet att justera när kostnaderna ökar ser tex likviditetsproblem.

Skogsnäringen som däremot har indexering av priset en gång per månaden kan kompensera med prishöjning men det slår tillbaka mot Sverige som exportland.

Det finns också ren tillgångsproblematik eftersom producerande länder ser till sin egen tillgång i första hand – detta gäller tex åkeribranschens minskade tillgång till HVO från Tyskland, via Finland.

Trots små segment med beroende av Ryssland/Ukraina kan det ge förödande konsekvenser. Detta gäller t.ex. en ryskproducerad ureaproukt som renar motorer. Detta påverkar åkerierna och ger logistiska konsekvenser för övriga näringslivet och kan vara en tickande bomb. Det finns fler exempel från branschen bl.a. utifrån att brist på fordonskomponenter skapar långa leveranstider. Detta är särskilt känsligt i företag som står i "brytläge" för att byta fordon.

Det förespås en kraftigt ökad transportkostnadsutveckling. Konkurserna kommer att öka. De logistiska utmaningarna kommer att öka med direkta konsekvenser i konsumtionshyllorna.

Samling Näringsliv, Jenny Grip

Inget särskilt för Jämtland jmf övriga landet. Den rådande situationen kommer att ha betydligt större påverkan än pandemin. Ett par företag har problem med leveranser av maskin/maskindelar.

Nyföretagarcentrum, Olle Martinell, ej närvarande men har skickat en hälsning

Hälsning: Har börjat att titta på hur NFC kan vara proaktivt att ta emot asylsökande som kommer hit och som kan stöttas för att kunna driva sitt företag vidare från Jämtlands län alt. starta företag.

Almi, Martin Hellström

Skatteanståndet är aktuellt som en del i konsekvenserna. En konkursväg befaras. Almi hjälper till att räkna på vad företag har råd att betala tillbaka.

Företagarna, Joakim Sjöstedt

Ser en tudelad bild. Det finns verksamheter/företag som går otroligt bra och som varken drabbats av pandemin eller kriget. Det finns också företag som idag känner en uppgivenhet. Land andra så finns en uppgivenhet i att det onormala blir det normala. Det märks viss, ökad försiktighet i investeringar. Kompetens från Ukraina, verksam i länet framförallt inom bygg och slakt reser hem för att delta i striderna. Det finns ett manfall som kommer att påverka produktionen till viss del. Det skapar svårigheter att planera arbete, att prissätta och att garantera leverans.

En viktig fråga är hur vi kan skapa sysselsättning och möjliggöra för flyktingar som kommer hit att bidra till produktionen.

LRF, Gabriella Persson Turdell, ej närvarande på mötet men har skickat en hälsning

Medskickad hälsning: Situationen är ännu sämre än tidigare och LRF är drivande i samtal och dialoger i försök att hitta lösningar för en matproduktion i kris. Regeringen ger positiva budskap men inget som ännu gett effekter som förändrar några förutsättningar hos företagen. LRF verkar också för att ge stöd och omsorg till företagare i kris. Matproduktionen i länet kommer att minska i år, eftersom företagen behöver hålla ner sina kostnader. De kraftigt ökade kostnaderna kan inte ökas med höga utpriser. Livsmedelsmarknaden är för pressad och konsumenten förväntas välja lågprisvaror. Som ett exempel på hur det offentliga kan hjälpa till så har Bergs kommun ställt in miljötillsynkostnad.

Handelskammare, Oliver Dogo

Bränslepriserna skapar försämrad konkurrenskraft vilket drabbar privatkonsumtionen. Det finns många formella frågor som behöver hitta svar och information från UD – tex hur pågående transporter och betalningar till ryska kunder/leverantörer ska hanteras. Företagen vill känna sig trygga i att de gör rätt och frågornas svar är komplexa och omfattande. Informationen är dessutom svårt att hitta och förändras.

Det är dock små marknader, så ingen har panik och står och faller med detta men om den sprider sig till EU (70 % av marknaden) blir det värre.

Oberoende av marknad förväntas konsekvenser av förväntade högre räntor och pausade investeringar.

MIUN, Ludde Edgren

En krisledningsgrupp har startats igång igen. Förutsättningar för att ta emot forskare och studenter från Ukraina undersöks. Samarbete med en verksamhet ägd av ryska staten har avslutats.

Det är angeläget att se över samarbetet med ryska forskare generellt för att hitta fungerande vägar för att säkra den akademiska friheten, demokrati och yttrandefrihet.

IUC, Pontus Sandell (tf VD)

Fortsatta störningar. Det rör framförallt hydraulikprodukter (liksom under pandemin). Fraktpriser rusar och är nu 5 x högre än under pandemin. Det är dock framåt hösten det förväntas vara möjligt att se faktisk effekt.

Svenskt näringsliv, Ola Toftegaard, ej närvarande

Kommuner

Kommunernas läge presenteras vid nästa Näringslivsdialog eftersom tillväxtchefsmötet som utser en föredragande till denna punkt, inte hålls förrän 22 mars.

- **Tillväxtverket – Erika Rundqvist . Programansvarig för Europeiska Regionala Utvecklingsfonden (ERUF) Mittnorrland.**

Program 2021 – 2027 är på gång att sjösättas samtidigt som innevarande programperiod avrundas och knyts ihop. Perioden 2014-2020 just avslutat "valutakursutlysningen". 11 st ansökningar för bredbandsutbyggnad har (ännu) inte prioriterats pga att juridiken kring förfarandet utreds. Näringsdepartementet arbetar med frågan. TVV trycker på för att påskynda. Detta är mycket brådskande eftersom satsningar behöver vara avslutade 20231031. De sökande har uppmanats att INTE påbörja någon verksamhet förrän frågan där utredd och klart. TVV vill snarast få prioritera och därefter bevilja ansökningarna. Under programperioden kommer 99,2% av befintliga medel - 1, 5 miljarder kronor att ha skapat tillväxt i Mellersta Norrland.

Ett digitalt lanseringsevent för nya programperioden 2021-2027 planeras som en kickoff inför 1:a utlysningen i ERUF under 9 dagar i april/maj. 29 april är Mellersta Norrlands dag. Agenda och inbjudan kommer.

https://svse.invajo.com/event/tillv%C3%A4xtverket/digitalkickoff%C3%B6reusregionalfond2021%E2%80%9327%E2%80%93mellerstanorrland///invite?utm_campaign=event_invitation&utm_source=email&utm_medium=email

Programmets och ansökningarnas relation till RUS, S3 och 1:1 medel kommer att presenteras vid kick-offen liksom annan info om vad som krävs för att kunna söka.

Första ansökningsomgången öppnar mellan 1 – 15 sept.

- **Avstämning läget i länet**

Länsstyrelsen:

Info från Länsstyrelsen genom Peter Andrén.

- Länsstyrelsen i Jämtlands län har haft möte med länsstyrelsen i Västernorrland och lär mer om deras stöt till företag. Kanske kan något liknande göras i Jämtland Härjedalen.
- Har flera nya uppdrag på beredskapsfunktionen. Maria Kanga kan ge mer info och föreslås delta på nästa möte. Har bildat ett samordningskansli.
- Bl.a. undersöks och planeras för vad som gäller om vi får en förhöjd beredskap. I så fall krävs mycket och framförallt samordning kring vem som gör vad.
- Blir beredskapssituationen sämre än idag – vilket det ser ut att bli – kommer fler uppdrag till Länsstyrelsen.
- Länsstyrelsen är mkt oroad för att matproduktionen drar ner verksamhet pga dålig lönsamhet. Insatsmiljarden är redan uppäten av prisökningar. Nu har företagen likviditetsproblem. Länsstyrelsen ser över möjligheten att få förskott på stöd,
- De dynamiska effekterna förväntas vara stora och länsstyrelsen ser en risk i konsekvenser som vi inte anar eller tänker på. Dominoeffekter är att vänta.
- För lantbruket det är 2022 inte det största problemet utan nästa år och åren efter.
- Enkäter till företags för att undersöka konsekvenser, förutsättningar och behov samordnas liksom tidigare, vilket är viktigt för att inte orsaka orimlig arbetsbelastning för företagen.
- I dagsläget finns ingen information om hur många ärenden rekonstruktion/konkurs som kan förväntas.

Region JH:

Martina Lundholm

Regionen lyssnar in behov idag.

Information från Regional utveckling:

Finansiering och Stöd: Maria Jonasson

Ingen ytterligare komplettering till Tillväxtverkets ovanstående genomgång av resultaten från Valutakursutlysningengen, ERUF

Nästa möte 25 april 2022 kl:15.00-16.00